

Dėmesys amžinojo poilsio vietai – kapinėms

Svėdasų kapinių problemas aptaria (iš kairės): Stasys Gavenavičius, mero patarėjas Donaldas Vaičiūnas, Anykščių rajono meras Kęstutis Tubis, Audronė Savickienė. Silvijos Sokevičiūtės nuotrauka

Svėdasų seniūnijos gyventojai nerimauja dėl padėties kapinėse. Pagal seniūnijos turimus duomenis ir apskaičiavimus akivaizdu – mirusiems palaidoti kapinėse vietos užteks penkeriems metams. Išvada vienintelė – būtina priimti sprendimą kapinių išplėtimui bei sutvarkymui. 2016 m. rugsėjo mėn. laikraštyje „Svėdasų varpas“ Nr. 3 buvo pateikta kapinių ateities vizija.

Anykščių rajono savivaldybė pakartotinai gavo ne tik Svėdasų gyventojų bet ir kitų svėdasiškių signalus, kuriuose prašo pakomentuoti kas padaryta, kas numatoma padaryti šiuo sudėtingu, mažai svėdasiškiams žinomu klausimu.

Anykščių rajono savivaldybės meras Kęstutis Tubis ramino svėdasiškius: „Planuose Svėdasų kapinės yra, jos tikrai neužmirštos. Anykščių rajono savivaldybė jau yra priėmusi eilę priemonių:

1. Pasirašytas prašymas Lietuvos Respublikos Paveldo departamentui,

kad iš paveldo priklausomybėje, greta kapinių, esančio 3,03 ha žemės sklypo išimti 2,06 ha žemės plotą, kur yra įvardinta ganykla ir ariama žemė. Tą plotą atiduoti kapinių išplėtimui.

2. Svėdasų seniūnija įpareigota įvertinti krūmus, alksnius ir kitos rūšies medžius. Esant poreikiui sutvarkyti kraštovaizdį.

3. Spręsti perėjimo galimybes per pelkę nuo Šilo gatvės, kad gyventojai galėtų laisvai patekti į kapines.

4. Nuo 2015 m. išspręsta labai aktuali mirusiųjų šarvojimo salės problema.

5. Įrengti tinkamą atliekų konteineriams statyti aikštelę.

6. Nuo Utenos-Kupiškio plento pusės, žemiausią vietą (žemės sklypo) užsodinti dekoratyviniais želdiniais.

7. Bus svarstomas klausimas, dėl atitinkamos vietos išskyrimo kolumbariumo statybai, kapinių teritorijoje.

8. Žemės sklypui, kuriame yra antžeminis bunkeris – sovietinis relik-

tas, sudaryta su Anykščių rajono savivaldybės administracija 2018 m. lapkričio 30 d. Valstybinės žemės panaudos sutartis Nr. 38SUN-28 ir teisės aktų nustatyta tvarka bus imtasi priemonių antžeminio bunkerio likvidavimui.

9. Skubos tvarka inicijuotas Svėdasų miestelio kapinių žemės sklypo kadastru duomenų bylos parengimas.

– Kai bus atlikti numatyti, o gal ir kiti, amžino poilsio teritorijai tobulinti būtini darbai, jų eksploataciją svėdasiškiai pratęs dar 100 metų. Per tą laikotarpį atvažiuojantieji aplankyti savo giminių, artimųjų arba į bendruomenės organizuojamus kultūrinius susitikimus, praturtins čia gyvenančius savo žiniomis ar materialinėmis vertybėmis, susidarys geresnės sąlygos miesteliui plėstis, – teigė meras K. Tubis.

*Stasys Gavenavičius, ekonomistas
Vytautas Rimša,
mokslinis bibliografas*

Dovana Moliakalnio kaimui ir tėvelių atminimui

Prie pašventinto kryžiaus... A. Kavaliovos nuotr.

Svėdasams 2018 m. buvo ženklūs kultūros darbai ir renginiai.

Pasitinkant LRS paskelbtus Vaižganto metus (2019), Anykščių savivaldybė restauravo rašytojo J. Tumo-Vaižganto paminklą. Dvi dienas vyko teatrų ir koncertų šventė, skirta 515-sioms miestelio metinėms, o Moliakalnyje buvo pašventintas kryžius, kurio sumanytojas yra verslininkas Algimantas Čaplinskas.

Jo labdarai surašyti neužtektų net jaučio odos! Vien Svėdasuose 2018 m. jis restauravo grafų Marikonijų koplytėlę, nugriovė paštą ir sutvarkė aplinką, pastatė „dangų siekiantį“ (9 m)

ąžuolo kryžių. Tai Algimanto dovana Moliakalnio kaimui bei tėvelių – Bronislavos ir Juozo atminimui. Jis primins ir Lietuvos 100-metį. Kryžiaus atidengti atvyko apie 200 žmonių.

Šventė prasidėjo lapkričio 24 d. Svėdasų bažnyčioje Šv. Mišiomis už gyvus ir mirusius Moliakalnio žmones. Jas laikė kunigai Saulius Kalvaitis (Daugailiai) ir Raimundas Simonavičius, giedojo parapijos choras (vad. Valdas Trečioakas). Po to šventė tęsėsi Moliakalnyje. Plazdant vėliavoms, skambant Himnui ir giesmėms, čia buvo atidengtas kryžius, kurį pašventino kunigai. Palaiminusi žmones, į dangų pakilo balionai.

Skulptorius Tauras Česnulevičius kalbėjo apie kryžiaus idėją, o Anykščių meras Kęstutis Tubis – apie jo reikšmę mūsų ir ateities kartoms. Šventės „kaltininkas“ A. Čaplinskas džiaugėsi užbaigęs darbus. Jis dėkojo kunigams „už skirtas maldos malonės dovanas“, skulptoriui, darbų organizatoriui Arvydui Lisauskui ir darbininkams – už paminklą, o visiems kaimo žmonėms, giminėms, UAB „Alauša“ kolegoms ir draugams – už atvykimą kryžiaus pagerbti. Už ankstesnius darbus padėkota koplytėlės restauratoriams ir dailininkui, o už dvasinį indėlį, vykdant šį projektą – miestelio gyventojai Sigita Zobarskienei.

Šventė baigėsi vaišėmis ir koncertu Kultūros namuose, kur dėmesio centre atsidūrė pats Algimantas. Jį sveikino meras K. Tubis ir kraštiečiai, kurie dovanuoja gėlių, kaimiškos duonos, paveikslą, skyrė dainų (bardė A. Neniškytė) ir užrišo tautines juostas. Visus linksmino „Ant slenkščio“ (Utena) muzikantai ir Algimantų (bardų-gitaristų Čaplinsko ir Barono) duetas, atlikęs „retro“ dainų. Nepanorę šokti ar suktis ratelyje, svečiai vaišinosi, bendravo, aptarinėjo 1942 m. Moliakalnio planą. Siurprizas buvo ir verslininko dovanotas Šv. kryžiaus paveikslėlis bei nuolaidų kurui UAB „Alauša“ degalinėse „Auksinė kortelė“. O kur dar kiti, gražūs šventės prisiminimai, likę atmintyje!

Romualdas Vytautas Rimša,
šventės dalyvis

A. Čaplinskui dėkoja kraštiečiai Laimutė Kirdeikytė-Mažeikienė ir Asta Urbšienė. A. Kavaliovos nuotr.

A. Čaplinskui dėkoja seniūnaitė Virginija Valikonytė ir Anykščių rajono meras Kęstutis Tubis. V. Rimšos nuotr.

2019-ieji – rašytojo J. Tumo-Vaižganto metai

Šia proga pradėdame skelbti laikraštyje straipsnių ciklą, apie svarbiausius mūsų kraštiečio, literatūros klasiko J. Tumo-Vaižganto gyvenimo ir kūrybos įvykius

Pradedant Juozo Tumo-Vaižganto metus

2019 metus LR Seimas paskelbė (2016 11 08) Vaižganto metais. Dabar dar nuoširdžiau atsigręšime į Juozą Tumą-Vaižgantą, atidžiau išsiklausysime į jo žodžius, iš naujo išžiūrėsime į jo gyvenimą. Šiemet vyks daug renginių, skirtų Vaižgantui: nuo jo gimtųjų Malaišių, Svėdasų iki Vilniaus ir Kauno. Nuo Aukštaitijos iki Žemaitijos pakraščių, kur dirbo jaunas Vaižgantas, leido savo mylimą laikraštį „Tėvynės sargas“, remontavo bažnyčias ir klebonijas. Vyks mokslinės konferencijos ir minėjimai, Vaižganto skaitymai, literatūrinės popietės, edukaciniai užsiėmimai vaikams, jaunimui ir suau-

gusiems, bus rengiami leidiniai apie Vaižganto kūrybą ir gyvenimą. Iš viso 44-ius renginius patvirtino ir remia LR

Vyriausybė. Vaižganto gimtuose Svėdasuose jau restauruotas rašytojo paminklas sutvarkyta jo teritorija. Kaune, šalia Vytauto Didžiojo bažnyčios, kur Vaižgantas beveik 12 metų dirbo rektoriumi, iškilis gražus figūrinis paminklas, skirtas kanauninkui J. Tumui.

Norisi tikėti, kad ne tik šiuos metus, bet ir vėliau Vaižgantas bus mums gyvas kūrėjas, gražios kūrybos žmogus, kuris gyvens savo tautoje ir bus su mumis tol, kol tauta bus gyva.

*Alfas Pakėnas,
Kauno T. Vaižganto muziejaus
vedėjas*

Edukacinė programa Niūronių kaime

Pirmos ir antros klasės mokiniai sėkmingai pasinaudojo Kultūros paso skirtomis lėšomis ir nuvyko į edukacinę programą „Stebuklinga kelionė į senolių kaimą“.

Niūronių kaime, senoje aukštaičių sodyboje, ponija Nijolė supažindino, kaip senovėje kepė duoną, papasakojo ilgą ir sunkų jos kelią nuo pasėtų rugių iki patiektos ant stalo šviežiai keptos duonos. Įdomu buvo pamatyti indus, įrankius ir išgirsti jų pavadinimus. Mūsų mokiniams jau sunkiai suvokiama, kodėl duonelė buvo tokia brangi ir garbinama. Visi nekantriai laukė, kada galės patys prisiliesti prie tešlos ir suformuoti duonos pagranduką. Tai buvo maloniausia akimirka, kuri galėjo trukti ir ilgiau. Pakol duonelė kepė, mo-

kiniai ragavo krosnyje keptų bulvių su paskanintu sviestu, gėrė žolelių arbatą, laižė medų ir skanavo kaimišką sūrį. Dar laukė mėsiški patiekalai...

Tai buvo dar ne viskas. Kalvėje kalvis supažindino su savo amatu. Pradinukai patys turėjo progos įžiebtį krosnyje kibirkštį nepaprastu būdu - dumplėmis. Šaltukas nesutrukdė pasivėžinti arkliu ir apžiūrėti Arklio muziejų.

Visą kelią grįžtant atgal lydėjo gardus duonelės kvapas, didžiulis noras greičiau pasiekti namus ir pasidžiaugti patirtais įspūdžiais.

Mokytoja Irena Jucienė

Rūkymo žala

Š. m. gruodžio 4 d. gimnazijoje lankėsi psichikos ir sveikatos centro socialinė darbuotoja Žaneta Šleikuvienė ir Anykščių policijos bendruomenės pareigūnės. Lektorė vedė paskaitą 7-8 klasių mokiniams. Ji pasakojo, kokia yra didelė rūkymo keliamo žala jaunam organizmui, nes rūkymas gali sukelti plaučių, ryklės, burnos, gleivinės, lūpų, gerklų vėžį. Ž. Šleikuvienė priminė, kad rūkymas turi įtakos ne tik sveikatai, bet ir išvaizdai. Rūkančiųjų paauglių oda anksčiau susiraukšlėja, dantys ima greičiau irti. Lektorė kalbėjo apie tai, jog reikia daugiau sportuoti ir sveikai maitintis. Mokiniai labai įdėmiai klausėsi paskaitos, noriai įsitraukė į diskusiją.

*Socialinė pedagogė
Jūratė Veteikienė*

Šiaurės šalių literatūros savaitė su Pepe Ilgakoju

I. Kilienė Svėdasų J.Tumo-Vaižganto gimnazijos ikimokykliniame skyriuje

2018 m. lapkričio 12–18 dienomis vyko 21-oji Šiaurės šalių literatūrai skirta savaitė, puoselėjanti garsinį

skaitymą, šiaurietišką pasakojamąją tradiciją ir literatūrą. Visą savaitę tūkstančiuose bibliotekų, mokyklų bei kultūros centrų Šiaurės šalyse ir jų kaimyniniuose kraštuose buvo rengiami skaitymai, parodos, debatai, kiti kultūriniai renginiai.

Siekdamos supažindinti mažuosius Svėdasų krašto vaikus su Šiaurės šalių literatūros savaitės idėja, šiaurietiška pasakojimo tradicija, šią savaitę šiek tiek keliavome. Aplankėme pačius mažiausius esamus ir būsimus bibliotekos skaitytojus Svėdasų J.Tumo-Vaižganto gimnazijos ikimokykliniame skyriuje, taip pat jau šiek tiek paūgėjusius mažuosius draugus priešmokyklinėje grupėje. Šių metų tema – „Šiaurės herojai“, tad visai neatsitiktinai pasirinkome vieną iš ryškiausių, smagiausių ir spal-

vingiausių vaikų herojų – Pepę Ilgakojinę. Vaikučiai buvo supažindinti su Astrid Lindrgen ir jos knygele „Pepė Ilgakojinė“. Skaitėme ištraukas, o, kad būtų įdomiau klausytis, užsidegėme žvakutes ir spalvinome ilgas baltas kojines. Kojinėmis papuošėme pasakų grytelės stogą Svėdasų bibliotekoje. Šventiniu laikotarpiu Kalėdų senelio nykštukai paslapčiomis pripildė išmargintas kojines, tad vėl susitikome su vaikučiais ne tik dovanėlėmis pasidžiaugti, bet ir stebuklines pasakas drauge skaityti.

Dėkojame Svėdasų J.Tumo-Vaižganto gimnazijos ikimokyklinio ir priešmokyklinio skyriaus pedagogėms už šiltą ir džiugią bendrystę!

Bibliotekininkė Inga Kilienė

Netradicinės pamokos Anykščių bibliotekoje

Lapkričio 20 d. 8-os klasės mokiniai kartu su gimnazijos bibliotekininke D. Rimiene ir mokytoja J. Gutmaniene važiavo į Anykščių rajono savivaldybės Liudviko ir Stanislovo Didžiulių viešąją biblioteką. Čia vyko dvi netradicinės pamokos.

Pirmoji pamoka buvo skirta lietuvių liaudies padavimams ir legendoms. Bibliotekininkės aštuntokams pristatė interaktyvų ETNO kilimą. Mokiniai, naudodamiesi išmaniuoju įrenginiu, susipažino su istoriniais, kultūriniais Aukštaitijos regiono objektais, klausėsi padavimų, legendų, atsakinėjo į klausimus. Aštuntokai ypač daug sužinojo apie mūsų rajono įžymybę – Puntuko akmenį: žiūrėjo filmuką apie jo pavadinimo kilmę, lenktyniavo, kas greičiau sudėlios dėlionę. Buvo įdomu išgirsti naujų padavimų, smagu palenktyniauti tarpusavyje, pasitikrinti teksto suvokimo gebėjimus.

Antroje pamokoje aštuntokai susipažino su robotikos pagrindais, mokėsi

Svėdasų aštuntokai prie interaktyvaus ETNO kilimo

parašyti paprastą valdymo programą ir išbandyti ją praktiškai – priversti robotą judėti. Mokiniai pavyko su robotu perkelti detalę iš vienos vietos į kitą ir mėtyti kamuoliuką. Ši užduotis ypač patiko berniukams. Gera nuotaika visus lydėjo ir bibliotekoje, ir

grįžtant į gimnaziją. Pasinaudoję proga įsijungėme į projektą „Literatūrinė Lietuva“ – nusifotografavome prie keturių su literatūra susijusių objektų.

Lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja J. Gutmanienė

Šį leidinio numerį finansavo Juozas Lapienis

Vyr. redaktorė Jolanta Balešienė
tel. 8 698 74757
Tarptautinis standartinis serialinio
leidinio numeris
ISSN 2424-5801

Redakcinė kolegija:
Vytautas Rimša (pirm.) tel. 8 608 27882
Stasys Gavenavičius (sekr.) tel. 8 677 71514
Joana Gutmanienė tel. 8 682 16971
Inga Kilienė tel. 8 687 57147

Spaustuvė „Morkūnas ir Kū“,
Draugystės g. 17, LT-51229 Kaunas
El. paštas: spaustuvė@morkunas.lt
Maketuotojas Rimantas Leitonas